

Remissvar

u.remissvar@regeringskansliet.se
u.s.remissvar@regeringskansliet.se
U2025/00740

VIS yttrande gällande betänkandet "Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet" (SOU 2025:26)

Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (VIS) är en branschorganisation som representerar offentliga och privata vuxenutbildare i hela Sverige. VIS har inbjudits att lämna synpunkter på betänkandet "Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet" (SOU 2025:26).

VIS saknar en djupare förståelse för vuxenutbildningens specifika behov och förutsättningar i betänkandet

Utredningen beaktar delvis vuxenutbildningens särart, men utgår i huvudsak från en traditionell lärarroll, vilket inte är representativt för kommunal vuxenutbildning. Begrepp som "gruppstorlek" och "undervisningstid" är exempelvis inte lika självklara inom kommunal vuxenutbildning som i andra skolformer.

8.2.2 Tiden för lärares undervisningsuppdrag ska viktas med hänsyn till olika förutsättningar

VIS instämmer i att lärarens undervisningstid bör viktas utifrån elevernas behov, men utredningens förslag bygger på en traditionell bild av läraruppdraget som inte är tillämpbar på dagens komvux. Begrepp som "elevgrupper", antalet elever en lärare regelbundet undervisar eller antalet elever med behov av särskilt stöd förutsätter en traditionellt organiserad utbildning. En organisation med fasta klasser, gemensam studieplan/studietakt och ett fast schema över en termin eller ett läsår. Denna bild stämmer inte med verkligheten för lärare inom komvux.

Sedan länge och med en ökning efter pandemin, läser många komvuxelever stora delar av sin utbildning på distans, vilket ställer andra krav på lärarrollen än den traditionella klassrumsundervisningen. Kraven på kontinuerlig antagning, flexibilitet, individanpassning och individualisering innebär att en lärares vardag inte kan beskrivas med ett fast schema eller statiska elevgrupper. Istället förändras både elevgrupper och lektioner ofta, ibland veckovis, beroende på elevvolymen och de individuella behoven hos de elever läraren ansvarar för.

8.2.3 Förslag om högsta omfattning av lärares undervisningstid

VIS instämmer i att komvux flexibilitet gör det svårt, om inte omöjligt, att fastställa en maximal undervisningstid för lärare inom skolformen. Kravet på ett flexibelt upplägg för eleverna kräver motsvarande flexibilitet i organisationen inklusive löpande tjänstefördelning. VIS välkomnar därför att komvuxlärare undantas från utredningens förslag i 8.2.3.

Förslaget många faktorer som ska vägas in i organisationen och tjänstefördelningen skapar betydande utmaningar för rektorer inom kommunal vuxenutbildning, särskilt vad gäller resursfördelning efter behov. Justering av organisationen och tjänstefördelning inom komvux är en kontinuerlig process, eftersom skolformen inte följer traditionella läsår. Kontinuerliga kursstarter påverkar såväl lärares som den övriga personalens arbetsbelastning cykliskt under hela året.

Rektorer inom kommunal vuxenutbildning arbetar redan idag löpande med planering av tjänster samt att vikta olika uppdrag för lärare och andra funktioner inom verksamheten. Detta visar att man klarar av att förhålla sig till det regelverk som finns idag.

VIS ifrågasätter hur utbildning på entreprenad ska följas upp, eftersom huvudmannen ansvarar för rektorsskapet medan en annan aktör (t.ex. entreprenadföretagets chef) har arbetsmiljöansvaret. Det finns redan idag utmaningar med uppföljningen och det är högst olämpligt att öka dessa svårigheter.

VIS anser att förslaget inte främjar en effektiv och framåtsträvande kommunal vuxenutbildning, läraryrkets attraktivitet eller elevernas lärande. Utredningens underlag (5.2.1–5.2.3) baseras i mycket liten utsträckning på erfarenheter från vuxenutbildningen. Rapporter och enkäter från 2013–2016 som utgör utredningen underlag speglar inte de förutsättningar som gäller för kommunal vuxenutbildning 2025, särskilt med tanke på den betydande ökningen av distans- och flexibla utbildningsformer.

VIS anser att betänkandets förslag i stor utsträckning rör frågor som redan regleras i gällande regleringar. Vuxenutbildningen bör ges frihet att fortsätta utveckla god undervisning inom ramen för arbetsmiljölagen och skollagen.

För Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan

Marie Egerstad
Ordförande